

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravlilstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopis se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Avstrija na vzhodu.

II.

Tudi Prusija, ali sedaj nemško cesarstvo je vže davno spoznalo važnost vzhodnjih dežel za kupčijo, zlasti za prodajo svojih obrtnih izdelkov. Posrečilo se mu je vže pred nekaterimi leti, da so nagibali Rumuni, kneza si izvolit iz Hohenzollernovega rodú, sedanjega kralja Karola. Za Avstrijo ta volitev ni bila posebno ugodna — opominjam le na križe in težave pri pogajanju zavolj brodarstva na Dunavu — in v najnovejšem času na popolnoma razdrto kupčijsko pogodbo.

Ne bom tajil, da so temu razporu krive tudi naše postave proti živinski kugi in njih strogo izvrševanje. Rumunci namreč niso mogli plačevati našega obrtnega blaga z drugim, nego z žitom in živadjo. Pri meji pa skoro nikdar niso več pustili Rumunske živadi v naše dežele, češ, da vlada vedno kuga na Rumunskem. Gotovo bode morala Avstrija popuščati nekoliko od te strogosti, ako hoče zopet imeti kupčijo z Rumuni, ki je nam potrebna vsakako.

Še bolj zvito pa se je obnašalo nemško cesarstvo v Bolgariji. Da se je posrečilo Bismarku, kneza Battenberga spraviti na Bolgarski prestol, to je bila — vsaj na videz — prav mojsterka poteza nemške politike, nameravana proti nam in še bolj proti Rusom.

Da je bil knez Battenberg orodje nemškega kancelarja, to je danes jasno. Od kod bi sicer imel pogum, odpustiti vse ruske častnike iz bolgarske službe vže pred nekaterimi leti? Kdo je bil zagovornik Battenberga, ko se je drznil pridobiti si vzhodnjo Rumelijo in zasedel Plovdiv? Ni misliti, da bi se zanašal Battenberg na Ruse, kajti to je vže bilo po odpravi ruskih častnikov. Ravno tako neverjetno je, da bi mogel Battenberg pričakovati količkaj izdatne pomoči od Angležev — starih prijateljev Turčije — ti sami imajo vse roke polne dela, da obvarujejo svoja posestva.

Gotovo se je naslanjal na Bismarka vsaj toliko, da je Bismark pomiril Turčijo in sploh vso diplomacijo, da je nazadnje vže bil imenovan Battenberg za turskega namestnika v Rumeliji. Naroden bolgarski knez bi morda najpred sklenil trdno zavezo s Srbi in Grki, prej ko se je napotil v Plovdiv. Battenberg pa se je rajši naslanjal na diplomate, in je rajši doživel boj proti Srbom.

Nasledki niso izostali. Rusi so se navečali takega položaja, da bi pripadel ves sad njihovih bojev proti Turkom le Nemcem, in da imajo nemške vladarje ne samo na svoji zapadni meji, temuč še tudi na južni. In tako razumemo, ako ravno nikoli ne moremo odobriti, zakaj so Rusi našuntali svoje prijatelje na Bolgarskem, pregnati po zaroti kneza Battenberga. Tako pa tudi razumemo, zakaj se hoče nemško cesarstvo oborožiti vedno več; zakaj tirjajo od svojih poslancev neizmerno vojsko za sedem let. Jasno je kot beli dan, da se Nemcem ni bati Francozov, ker Nemcev je itak tretjina več, in nemška vojaška sila več kot izdatna za Francoze. Ali Rušov se bojé — Bismark vé, da je bil Rusom nezvesti prijatelj, ko je zasljal Battenberga, in ga je poslal v Bolgarijo kot zapah proti ruskemu napredovanju. Od ruske strani nima več pričakovati tiste zaslombe, ki jo je našel leta 1870 — prej bi še Rusi udarili tudi na Nemce, kadar začnejo Francozi. Kaj mi je Hekuba? Kaj mi je Bolgarsko? tako je govoril Bismark — seveda je grozdje sedaj kiselo, ko ga ni mogel doskočiti. Pozabil je bil, da Bolgarija in Rumunija niste ob Labi in Renu, temoč ob Dunavu.

In kaj sledi iz vsega tega za nas, ki smo dobri Avstrijani? Ni bilo po pravici, ali sreča je bila tudi za Avstrijo, da je odšel Battenberg — še hujsa nesreča pa bi bila za nas, ko bi si Rusi osvojili Bolgarijo.

S tem bi bila podvezana nam naša velika žila, t. j. Dunav. Naša vlada to seveda sprevidi, in se brani privoliti v to, da bi Rusi

zasedli Bolgarsko. In tako nam preti nevarnost velikega boja proti Rusom — akoravno nismo storili nič hudega Rusom, akoravno Battenberg ni bil privrženec Avstrijanov.

Zato se naša vlada še tudi drži prijateljstva z nemškim cesarstvom, ker v boji proti Rusom bi se morali držati vsaj te zaveze — akoravno nam še ni bila koristna pri nobeni priložnosti — akoravno so Nemci tam doli nastavili Karola Hohenzollern-a in Aleksandra Battenberga. To je prijateljstvo za silo in trpeti ne more dalje, nego trpi sila.

Ko pa bodo spoznali Rusi, da ne smejo braniti Avstriji in vzhodnjim narodom svobodenega razvitka, ko bodo pri svojem neizmernem deželnem bogastvu sklenili, to stran pustiti pri miru in Avstriji prepustiti tam upljiv njenih kulturnih moči — od tiste dobe bo dosti bolj naravna zaveza med Avstrijo in Rusijo. Taka zaveza bi imela gotovo najbolj važne, obema državam najbolj koristne nasledke! Ali — druge podlage ni; Rusija se mora odreči Podonavju!

Dr. Sernec.

Šulverein pa deželni odbor.

(Konec.)

Ker so tedaj pogoji postavljeni med krajnim šolskim svetom v Slatini in med šulvereinom tem načelom, posebno pa tirjatvam državljanskih postav nasprotni, so nepostavni, in bi slavni deželni zbor, te pogoje po načrtu finančnega odbora sprejemši, nepostavnost potrdil.

Pa še nekaj družega je premišljenja vredno, § 2 ljudskih šolskih postav ddo. 14. maja 1869, drž. zakonik štv. 62, da mora vsaka ljudska, šola, katero ustanovi ali vzdržuje država, dežela ali občina, bodisi v celem ali deloma, biti javna šola, in mladini brez razločka vere pripravljena. Alinea 2 § 2 pravi (bere): „Drugače ustanovljene in vzdržane šole so privatne šole.“

Dozdevno je tedaj, da je to proti postavi, ako je šola v lastnini nemškega šulvereina; kajti če je ona njegova lastnina, tedaj ostane, da si ima javno pravico, privatna, zasebna šola. Šola pa, za katero daruje država in občina, je javna šola.

Pod temi pogoji ne morem sprejeti predloga finančnega odseka in predlagam, da se oni predlog ovrže. Pri tem še opominjam in prosim, da se pomisli, koliko zmešnjav bi znalo nastati, ako omenjena šola ne bi bila dozidana, ali ko bi se pogoji pozneje ovrgli, n. pr. po pritoženju na najvišjo inštanco, katere določba je zdaj znana. Iz teh razlogov predlagam, da se predlog finančnega odseka zavrže.

Pripravljen sem pa dovoliti občini Slatina podporo, kajti šola se mora razširiti, občina pa je revna, dežela pa zamore, po besedah predgovornikovih, v tem izrednem slučaju podporo

dovoliti, ker ima tam dežela svoje posestvo in se tudi drugod prigodi da bogati zasebniki k dobrodelnim podjetjem in zavodom z večjo gmotno podporo pristopijo, kakor so postavno zavezani.

Moj nasvet glasi se tako-le:

Gledé rešitve prošnje štev. 93 se deželni odbor pooblašča, krajnemu šolskemu svetu na Slatini 2000 gld. dati k zgradbi nove 4 razredne dekliške šole, katera pa mora biti neodvisna od nemškega šulvereina.

Na druge navedene utemeljitve g. poročevalca, katere nimajo nič meritoričnega na sebi, ampak samo uzroke navajajo, zarad česar je finančni odsek tako ravnal, hočem kratko odgovoriti, da ni skrbeti, naj bi zmanjkalo domačih služabnikov na kopališču v Slatini, ki ne bi nemški znali. Odkar je dežela v posestvu kopališča, so strežnike vedno iz domače okolice jemali, ki so vsi za potrebo nemščino znali, in tako bo tudi zanaprej.

Kar se tiče tamošnjega nemškega okraja, tistega pa tamo nikdar ni bilo. 14—15 Nemcev nasproti 4000 Slovincem, to vendar ni nemški okraj! Da se pa zdaj toliko nemški ne govori, za to so drugi uzroki.

Nekdaj so premožnejši kmetje svoje sine v nemške mestne šole pošiljali. Tam so se, holj po občevanju, kakor pa v šoli nemščine naučili, potem pa so se na deželo vrnili in tam ostali. Zdaj pa ne ostajajo na deželi, ampak živé v mestih v raznih službah, diurnisti pri gosposkah, kancelisti v odvetniških in notarijatskih pisarnah; v marsikaterem mestecu na spodnjem Štajarskem je bilo več pisarjev nego pomočnikov. Poprej so se mladenči, po dovršenih šolah, ali pa tudi onemogli dijaki vrnili na deželo. Izmed 50 v prvo latinsko šolo ustopivših dijakov, jih 25—30 šole ni dokončalo, vrnili so se domu in tam ostali; tedaj bili so sinovi premožnejših starišev, ki so bili nemščine vešč, in so s ptujci tudi radi nemški govorili.

Dandanes niso več take razmere. Dandanes kmetje ne pošiljajo več svojih sinov v mesto, ker ne premorejo tega. Poprej je kmet za svojim sinom v mestu 2 gld. na mesec za stanovanje plačeval in hrano je daval v domačih pridelkih. To je lahko storil, zdaj pa se tirja za hrano samo denar in to na mesec 15—20 fl. to je svota, katere kmet ne more tako lahko pripraviti. Zato svojih sinov ne pošiljajo več tako pogosto v mestne šole, kakor poprej. To je poglaviten uzrok, da se nemški okraj, ali bolje rečeno število onih, ki bi nemščino znali, zmanjšuje.

Iz teh uzrokov prosim, da bi se moj predlog sprejel in oni finančnega odseka pa zavrzel. (Bravo! na desnici)

Gospodarske stvari.

Nevolja pri kobilah.

Sedaj se bliža čas, da kobile, ki so breje, povržejo ali pa tudi, kar se izgodi rado, izvržejo. Ako se pripeti zadnje, je zmerom večja ali manjša škoda gospodarju. Ne samo, da je eno leto za-nj gledé konjereje izgubljeno, večkrat še izgubi tudi kobilo, ker mu pogine ali koj, ko izvrže ali pa čez nekaj dni ali tednov.

Vselej se ne da tej nesreči priti v okom, v časih pa je vendar-le mogoče — tedaj, če izvrže kobila, ker se z njo ni prav ravnalo. Naši bralci nam bodo torej gotovo hvaležni, če jim v kratkem in kolikor je možno, povemo na tem mestu, kako da naj ravnajo, naj se ubranijo take nesreče.

Kobila izvrže, kedar spravi iz sebe žrebe, še predno je v njej dozorelo. Prav za prav pa ona izvrže, če da iz sebe žrebe, ki še ni bilo za življenje, torej mrtvo. Ako pa je žrebe živo in se le povrže prerano, to še ni izvrženje. Izvrže po pravem tedaj kobila le, ako se ji kaj izgodi s kraja ali sredi nošenja; prerano povrže pa le že proti koncu.

Izvrže pa kobila ali kar h krati ali pa se naznanja to že naprej, posebno kedar le prerano povrže, kobila kaže se boleno, noče žreti, je nemirna, itd. Naj pa gospodar, kolikor je mogoče, odvrne izvrženje, treba mu je znati uzroke, zavoljo katerih se izgodi izvrženje.

Najprej je pač to, ako primanjkuje kobili v krvi kislika in se kupiči v njej ogljikove kisline. Izgodi pa se to pri boleznih, ki so združene s hudo mrzlico ali vročnico, tedaj pri „influenči“, legarju itd. Isto pa se izgodi tudi, ako se kobila preveč napenja v diru ali težki vožnji. Iz tega sledi toraj največkrat velika škoda za gospodarja — to vselej, ako še nosi kobila pretesno vprego.

Enako se izgodi, če se v kobili kri pre naglo izpremeni. Po takem je nevarno puščati breji kobili in sploh vse, kar ji odpelje večjo mero krvi. Blizo enako dela na izvrženje vse, kar seže kje kako nerodno do vreče, v kateri zori kobilji sad. Sem spada udarec ali sunek v trebuh, če pade kobila, če se preiskuje surovo, je-li breja in česar ne smemo opustiti, ako stoji kobila na tleh, ki so spredaj za veliko višja, kakor pa zadej.

Tudi krma, ki napenja, ali taka, ki vzame v trebuhu veliko prostora, da-si ne izda sicer veliko, n. pr. slama, ako se poleg nje ne polaga drugih tečniših reči, povzroči celo lahko izvrženje. Ona namreč raztegne želodec in čreva ter pritiska tako na ono vrečo, v kateri leži mladič, in na prsi — oboje pa je krivo, da se v krvi naredi več ogljikove kisline in kobila izvrže.

Krma, ki nima veliko živežnih snovi v sebi, pa je celo lahko kriva, da se mladič ne redi po volji in torej pogine — nov uzrok za izvrženje. Tudi premrzla voda, taka iz platinjskih potokov, iz snega ali leda ali pa voda, ki je skažena, n. pr. z gnojnico, ali mijilnico, lahko škoduje kobili, da izvrže.

Redkeje pa vendar še prevečkrat je kriva, da kobila izvrže, trava ali žito, koruza in sploh vse, kar ima glive. H koncu še naj opomnimo, da je kje kateri kobili že vrojeno — izvrženje. Kakor se pravi, prenese se to tudi od kobile do kobile, da izvrže, vendar pa sodimo, da to ni resnica — vsaj pri kobilah ne. Nočemo pa tajiti, da pride to včasih, kakor kuga čez kobile, vendar pa ni v resnici kuga, ampak da se izpeljati iz uzrokov, ki smo jih naveli; če je namreč taci pri večih kobilah, večih hlevih, izvrže pač več kobil.

Izlasti o slabih letinah godi se to rado. To lahko, kajti kobilam se daje manj ali slabša krma in to je krivo da se v njih kri slabi ali da se mladiči ne redé, kakor je potrebno. Izvrženje je pa potlej lahko, kakor vsled kake kuge obilo.

Pomoči se v tem ne da drugače, kakor če gledaš, da se pri tvoji kobili ne bode kaj takega izgodilo, kar bi jo pripravilo, da izvrže. Treba ji je tedaj prave, čem več je mogoče, tečne krme in glej za to, da ji boš prav odbiral krmo. Breja kobila nima samo sebe rediti, ampak tudi mladiča, ki ga nosi v sebi; po vrhu pa še ti opravlja marsikatero delo.

Čisto posebej je treba, da skrbiš kobili v drugi polovici nošenja za tečno, lahko prebavljivo krmo. Priporoča se v to najbolj seno in oves. Ovs je za to še posebno treba, ker daje žrebetu snovi za kosti. Če teh ne dobi, ali ti pogine ali pa se povrže z mehkim udjem. Piti daj ji na den večkrat snažne pa prestane vode.

Gibanja je istotako treba kobili in lahko jo toraj rabiš za delo, samo preveč ji ga ne nalagaj in tacega ne, pri katerem se oškoduje na trebuhu. Tepenje in suvanje se vé, da ne služi nikoli, najmanj pa, ako je kobila v nošenju.

Stoji ti pa kobila najbolj na ravnem in ne daj je človeku preiskovati, ki tega ne umeje. Ako pa je kobila že večkrat izvrgla, treba je pomisliti, zakaj da je izvrgla in če si našel, da ni pravega uzroka bilo, ne goni je več k žrebcu, kajti brž ko ne ji je to vrojeno. Zoper to ni pomoči.

Ko bi mislil, da je nalezljivo izmetavanje, ne pusti, ako ti je ena izvrgla in to vidno brez uzroka, več drugih z njo v enem hlevu. Ako ti vzboli kobila, kedar je že delj časa v nošenju, treba ti je posebno gledati na-njo in tudi po zdravnika ji poslati.

Sejmovi. Dne 7. marcija pri sv. Petru pod sv. gorami, v Ratanji vesi in v Ljutomeru. Dne 8. marcija na Pilštanju. Dne 10. marcija v Kapeli, v Dolu, v Strassu, v Kostivnici in pri sv. Juriju pod Tabrom. Dne 11. marcija pri sv. Magdalenii v Marib. predmestju.

Dopisi.

Od sv. Lovrenca na kor. žel. (Vesela. Sitnobe.) Naše kmečko bralno društvo je dne 20. pr. m. kaj veselo zborovalo pri g. Pernatu. Zbralo se je bilo toliko ljudi, da so bili vsi prostori kar natlačeni. Res, lepše bi našim nasprotnikom ne bili mogli pokazati, kako malo nas je vse njih strastno in strankarsko postopanje prestrašilo. Navzoči niso bili le prvi in najveljavniši možje iz okolice, temveč bilo je tudi lepo število gostov in med njimi tudi taki, katerim se je že milostno uklanjala prva in najvišja glava naših zopernikov. — Hvala toraj vam vrli gostje iz Ruš, hvala vam, krepki možje iz prerrojene Ribnice in Vuhreda, ki ste s svojo predrago nam navzočnostjo veličastno povzdignili slovesnost veselega večera! Bog daj, da bi se vzajemnost in bratovska ljubezen med obstoječimi bralnimi društvi ob severnem pobočju Pohorja, ki se je ta večer tako lepo pokazala, prav utrdila, okrepila in oživila! Potem se smemo nadjati, da bodo naša društva obrodila mnogo žlahtnega sadu. Ona bodo budila narod, da pride do zavednosti in se v omiki povzdigne; tako nam bodo prisijali milejši dnevi, naš rod pridobil si bo povsod veljavo in spoštovanje in ne bode več klečaplazil pred tistimi, ki sicer med nami in od nas živé, pa nas vendar na vse moč sovražijo ter nas in naš jezik zaničujejo. Vspored veselice vršil se je v najlepšem redu. Imeli smo srečo tudi mi oddaljeni od mesta slišati slovečo vojaško godbo domačega našega pešpolka. Č. g. K. iz Vuhreda nam je v lepi domači jedrnatih besedi kazal junaštvo in hrabrost naših vrlih sinov, ki so po vseh bojiščih prelivali kri za vero, dom in cesarja. Šaloigra „Bob iz Kranja“ igrala se je prav vro, temu se je treba tem bolj čuditi, ker najdemo med petero igralci tri prav iz kmečkega stanu: Petra Korman, Mico Korman in Lojzo Ladinek, slava vam! Za tem se je pričela prosta zabava s prijateljskimi napitnicami, s petjem in plesom, ki je marsikomu prehitro pretekla, dasiravno je trpela od ranega jutra. (Konec prih.)

Iz Šmartna na Paki. (Pogreb. Odgovor.) Žalostno so se glasili Pački zvonovi v jutru 5. svečana t. l., tužno je donela pesem: „Blagor mu, ki se spočije, v črni prsti v Bogu spi! lepše solnce njemu sije, lepša zarja rumeni;“ ko smo truplo vlč. g. župnika Jerneja Coceja materi zemlji izročili. Oni so po dolgi bolezni,

v kateri se jim je po izreku zdravnikov, kakor so preč. g. dekan v svojem govoru omenili, večkrat žolč razlil. K pogrebu se je bilo zbralo 22 č. g. duhovnikov in brezštevila množica ljudstva, da se je v cerkvi kar trlo. Bili so rajni gospod Jernej mili, tihi; dobrega in prijaznega srca. Žalibog, da jih niso vsi spoznali. Ko so še na mrtvaškem odru ležali, je marsikateri župljanov rekel: Škoda tako dobrega gospoda; vedno so bili tako dobri in prijazni; za vsakega so imeli vselej in povsod prijazno in šaljivo besedo. Naj počivajo v miru! — Neki gospod dopisnik v „Gospodarstveni prilogi“ k 7. številu „Slov. Gosp.“ toži, kako mu je „šulverinler“ s tožbami nagajal in v sobo branil, do katere nobene pravice imel ni. Ali pa je do sobe pravice imel ali ne, to povesta gosposkina odloka dne 13. dec. 1885 št. 375 in 10. avgusta 1886 št. 218. V sobo je branil (in ubranil), ker je nekdo na steno različne karikature kracal. „Neke reve“ (ki pa še niso nikjer beračile) so se napravi drevesnice ustavljale. To je res, ali ne da bi jih bil „kitasti človek podhujskal“, ampak zato, 1) ker tudi reva sme in mora svojo pravico braniti, ne pa jo v nemar pustiti; 2) ker je Šmartinska občina že lani drevesnico naredila, za kar so g. baron Warsberg veliki kos zemlje brezplačno dali. Dveh drevesnic pa treba ni, saj ima že vsaki količkaj dobri gospodar pri svoji hiši mali prostor, kjer si drevesni zarod odgojuje. Pačane pa še le zdaj k sadjereji buditi ni treba, ker so že zdavnaj vneti. To priča lepo število starih in mladih sadnih dreves. Komur so Pačke razmere prejšnjih let in lanskega leta znane, ni treba mu več besedi.

Iz Slov. goric. (Bauernverein — kriv prerok.) Pretečene dni hodil je tukaj po srenjah tajnik „bauernvereina“, od hiše do hiše govedo zapisavat. Pri tem pa je rad stisnil odhajajoč kmetom neko nemški in slovenski tiskano pismo. V istem dotično društvo graja naše slov. poslance. Najprvo naznanja pismo, da je „bauernverein“ dne 28. novembra 1886 v Skarnicah, v okraju brežkem, zboroval na poklic tamošnjih zaupnih mož (!) in da se je k temu zborovanju sešlo 150 (?) posestnikov. Nadalje se bere, da je govornik g. F. Vračko iz Ljutomera (?) v 1½ uro trajajočem govoru razpravljal položaj kmečkega stanu, in potem se je o glasovanju soli od zbranih kmetov enoglasno sklenilo postopanje spodnještajarskih poslancev ostro grajati. Zaupni mož F. Dernač proslavljal je potem velike zasluge (!) poslanca Schönererja, kot pravega kmečkega prijatelja. Menda je mislil ta govornik, da je zato Schönerer prijatelj kmetom, ker bi rad nje in sploh vse Slovence pozobal. To pa se mu menda ne bode posrečilo, čeravno dočaka Metuzalemovo starost; kajti mi Slovenci smo za njegov goltanec pre-

debeli na številu. Na to sledi v pismu resolucija. V resoluciji pravijo ti možaki, da so „spodnještajarski posestniki globoko užaljeni, da sta poslanca gg. dr. Gregorec in baron Gödel v seji visokega državnega zbora dne 28. oktobra 1886 glasovala proti znižanju solne cene, in da je poslanec g. M. Vošnjak pri tem glasovanju iz zbornice pobegnil.“ Zategadel smatrajo „bauernvereinovci“ postopanje gori imenovanih gospodov za zaslepljeno ali kmetom neprijateljsko početje. In zakaj so naši poslanci tako ravnali? To so storili, pa ne samo naši, temveč večina poslancev je tako ravnala, da so namreč nasproti predlogu o znižanju cene soli glasovali; in to gotovo iz pametnih, dobrih razlogov. V svoji resoluciji pravijo nadalje, da na Nemškem stane kilo 2 do 3 kr., med tem, ko pri nas stane kilo 11 kr. Dobro, naj bi se pri nas cena soli znižala, kje pa potem hoče vlada denarja vzeti, kje hoče ta pomanjkljaj nadomestiti, potem bi morala zopet davkoplačevalcem naložiti večja bremena davkov na rame, ko že itak dosedanje komaj nosimo. Čeravno imajo v Nemčiji sol po ceni, zato pa so z davki preobloženi in še mnogo bolj, kakor pri nas. Res bi bilo dobro; da bi se sol ceneje dobila, ker je dandanašnji slabo za denar, ali zadeti bi bili, kakor sem že rekel, kmetje s povišanjem davka. Vlada bi hotela vsekako navadno za sol skupljeno svoto denarja imeti. Tisti tedaj, ki ne plačujejo nobenega davka, uživali bi se ve, da dobroto znižane cene soli, kar pa bi ne bilo prav. Ker po zdanji ceni soli pomagajo kmetu tudi ti, ki so sicer davka prosti, vendar davek plačevati. In tako je prav. Eden za vse, vsi za enega. Z znižanjem cene soli bi se tedaj nikakor ne zljajšalo stanje kmetu, temuč še le njegovo davkarsko breme bi se mu obtežilo. Pa kdo bode „bauernvereinovcem“ zameril, saj ne vedó, kaj delajo! Da je to resnica, uči nas to-le. Ko je v pretečenih letih nekočrat „bauernverein“ v Mariboru zboroval, proslavljal se je tajnik v svojem govoru, češ, kako da je zveden in napredovalen kmet. Priporočal je namreč zbranim udom in poslušalcem, naj bi v jeseni krompir sadili. Gotovo še, dragi bralec, nisi v nobeni kmetijski knjigi in ne časniku takega priporočila bral. Zvedeni mož v kmetijstvu g. E. Kramar pa piše v svoji novi kmetijski knjigi „Kmetijsko berilo“ o saditvi krompirja tako-le: Naj se sadi krompir rano ali pozno v spomladi, nikdar se ne sme saditi v mrzlo in vlažno, od solnca še ne pregreto zemljo, ker v taki zemlji krompir ne kali, ampak le gnije“. In tako pišejo in učijo vsi strokovnjaki kmetijstva, se ve, da ti, ki se še niso s pametjo skregali. Bolje bi bilo, da bi bil on (govornik) takrat rekel, naj kmetje na tisto njivo, kjer je bil krompir nasajen, žito, pšenico ali koruzo posejajo, tedaj njim na tisti njivi, tisto leto ne bode krompir

gnjil. To bi mu vsaj verovali. Zdaj pa še naj kdo reče, da „bauernverein“ po svojih zborovanjih in govornikih ne daje dobrega in temeljitega poduka o kmetovanju svojim udom! Goričan.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Delegaciji, avstrijska pa ogerska, ste sem od torka skup v Budi, da dovolite kacij 52 milijonov vojnemu ministru za izredno oboroženje vojaštva. To je veliko denarja in več, kakor se je s kraja govorilo. Po mislih nekaterih diši to že precej po vojski, po naših pa še ni take sile za vojsko, vsaj kar se tiče našega cesarstva. — Možje, prej v nemškem klubu, ne vedó, kaj bi sedaj storili. Za nov klub jih je premalo, brez kluba pa so brez vse veljave — kdo jim pomore iz te zadrege? — Poslanec za Graško mesto, dr. Derschatta, bi rad postal poslanec za Celje. Zato je hotel odložiti svoje dosedanje poslanstvo ter bi se bil Celjanom ponudil, toda dr. Foregger mu je vse skazil, ker bode, kakor je v nedeljo rekel, še naprej Celjane, če ga bodo namreč volili — smešil. — Na Koroškem je veliko navskrižje pri krajnih imenih. Ker so iz večine nemčurji za župane, pači se po njih staro slovy. imé v časih dotlej, da ga izpozna še človek le s težavo. — Volitev poslanca za Velikovsko volilno skupino vrši se v ponedeljek, dne 14. marca, slovenski volilni možje ne bodo šli volit. Uzroka za to imajo sicer dovolj, toda mi se bojimo, da se bodo možje, ki so jim to nasvetovali, vse eno še kedaj tega kesali. — Pri c. kr. okr. sodnji v Vipavi na Kranjskem je bil c. kr. okr. glavar v Postojini, g. vitez Schwarz obsojen zavoljo razžaljenja časti. Ta obsodba še doslej nima — vrstnice. — V Ljubljani si stavi društvo kat. rokodelcev lepo hišo. Do jeseni bode gotova. Na Grmu, kjer je dež. sadjarska šola, bode za učitelje v mesecu avgustu poseben poduk v sadje in vinoreji. — Po Primorju se govori in piše pri c. kr. gosposkah le nemški ali laški, slov. ljudstvo pa plačuje in — mrmrá, se vé, da to le na tihem. — V nedeljo bode v Gorici „velika beseda“ za spomenik prof. Erjavca. Ako sodimo po pripravah za-njo, bode „beseda“ v resnici velika in lep spominek za to, kako časti slov. ljudstvo svoje može. — Ženska podružnica sv. Cirila in Metoda v Trstu je dobila svoje prvo pokroviteljico v gospej Ivani Kalister. Dala ji je namreč 100 gld. Pust so v Trstu na pepelnico slovesno pokopali, več sto kočij je bilo v sprevodu in v celem kacij 15000. Da se jim le hoče! — Minister Tisza je sedaj vendar-le že staknil moža, ki ga je volja zasesti stol ministra za finance, Aleks. Weckerle mu je ime in če ga sodimo po imenu, je menda bolj prav, če ga

kliče žena za Arona, kakor pa za Aleksandra. No dela ima pa dovolj, predno spravi 41,327.885 gld. vkup.

Vnanje države. V torek dne 19. marcija obhaja nemški cesar, Viljem, svoj 90. rojstni den in pojde cesarjevič Rudolf v Berolin, da pozdravi v ime naše ces. rodovine sivega cesarja. Mogoče, da pride tje celo ruski car, Aleksander. Bilo bi to znamenje, da še letos ne pride do vojske. — Knez Bismark je pri volitvah v nemški drž. zbor zmagal ter ima sedaj stranko za-se, ki ima vsaj za 2 do 3 glase večino. Dnes, dne 3. t. m. snide se drž. zbor ali ni gotovo, če dobi sedaj pred sebe stari načrt postave, v kateri se dovoljuje 41.000 vojakov več, kakor znaša njih navadno število, za 7 let. Bismark utegne sedaj seči še višje. — Spremeni pa se gotovo še v tem zborovanju nekaj §§ v dosedanji cerkv. postavi in bode kat. cerkev za naprej v Nemčiji skorej po vsem prosta. Hvala Bogu! — V Rusiji so prišli veliki zaroti na sled. Nastala je bajé za to, ker ljudem ni prav, da še ni vojske. Na večih železnicah misli ruski car nastaviti oficirje, da vodijo prepeljevanje vojaštva. — Turčija se še vedno trudi s tem, da spravlja različne stranke, ki si stojé v Bolgariji nasproti, vkup. doslej pa še vse zastonj. Istotako ne gre Turku v glavo, čemu da si Črnogorski knez kupuje toliko orožja in streliva. Knez pravi, da za brambo ali sultan se boji, da za vojsko. Katero je pač bliže resnici? — Sv. Oče so izgubili imenitno podporo s smrtjo kard. Jakobinija. Jakobini je bil poprej poslanec sv. Očeta na Dunaju in jako v čislh pri višji gospodi. — Ital. kralj Umberto še sedaj nima ministerstva. Kogar pokliče, vsak se brani sestaviti ministerstvo, to pa za to, ker je v drž. zboru preveč strank in ni jih lahko spraviti pod eden klobuk. Nek Saracco hoče pa sedaj vendar le poskusiti svojo srečo. — Potres v unem tednu je bil daleč po Italiji in južni Franciji ter je veliko ljudi vsled njega ponesrečilo. V mestu Sanremo se je celo cerkev podrla ter je blizu 300 ljudi potolkla. — Francozom se nekam sline cedé po Egiptu ter hočejo sedaj vsem vlevlasti razkriti, kako slabo da se ondi gospodari, odkar so Angležani gospodje čez to deželo. To je že mogoče, toda ali bi bilo bolje, ko bi bili Francozi ondi gospodarji? — Na Korsiki, otoku v sredozemskem morju, kjer je domovina Napoleonov, je sedaj punt ali ustaja. Nek Leandri vzdignil je bandero za Napoleonovce. Dve kompaniji vojakov pa je bojda zadosti, da se napravi mir na otoku. — V Indiji je še vselej kolera ter jih umira po 59 na den v celi deželi. — V Antverpnu je tovarna, v kateri so delali dinamit, v torek zletela v zrak, deset delalcev je mrtvih, veliko pa ranjenih.

Za poduk in kratek čas.

Najnovejši potres.

Te dni je strašna šiba božja zadela gorénjo Laško in južno Francosko. V mestu Nizzi ob morji se je 23. febr. zjutraj 5 minut pred štestimi zemlja tako silno stresla, da so se hiše majale, da je zidovje pokalo in praščalo, hiše in strehe so se rušile. Nebo je bilo v tem času videti, kakor bi gorelo. Ljudstvo hudi strah obide. Vsi poskačejo iz postelj, vse leti na ulice, kjer je kar mrgolelo ljudi bosih, razoglavih in na pol nagih. Na prostornejših trgih so se stiskali; vsak je zbežal, kakor je pač mogel; vse je bilo blede in preplašeno. Iz neke hiše so pet oseb skoz okno potegnili ter rešili, kajti bilo je zidovje tako poškodovano, da ni bilo druge poti iz hrama.

Deset minot po šestih se zemlja drugokrat in pol devetih tretjokrat strese. Zadnji potres je bil jako močan; prebivalci, ki so se že nekoliko pomirili, so bili znova razburjeni. Nikdo se ni upal vrniti v svoj hram, ampak po vrtih in po trgih so si postavili šotore, ali pa so zbežali na ladje, ali pa so v kritih kočijah posedovali za drage denarje. Večina pa jih je sploh še ostala pod milim nebom. Štacune so zaprte, tujci bežijo iz mesta, straže čuvajo, da iz razrušenih hiš nikdo nič ne ukrade. Časih po prvem stresu so obstale vse ure, morje je bilo mirno, nebo jasno. Nad deset tisuč tujcev, ki tukaj iščejo v zimi topli južni zrak, je pobegnilo; mesto je tako rekoč prazno.

(Konec prih.)

Smešnica 9. Sodnik: „Mož, ali vas ni sram, da greste še na stare dni krast?“

Tat: „Moram, žlahtni gospod, moram. Časi so slabi in človek se še preživiti ne more pošteno, ako ne krade.“

Razne stvari.

(Osemdesetletnica.) V torek, dne 1. marc je obhajal svoj 81. rojstni den vlč. gosp. dr. Jos. Muršec, profesor v pok. in kn. šk. kons. svetovalec v Gradcu. Blagi gospod živi sicer zunaj slov. tal, toda živo se zanima za blagostanje slov. ljudstva ter podpira vsako društvo in vse, kar je količkaj v zvezi z dobrim, slov. ljudstvom. Na mnoga leta!

(Čitalnica.) Slov. čitalnica na Ptuj si je v ponedeljek, dne 28. febr. pri obnem zboru izvolila za predsednika, g. dr. Fr. Jurtela, dež. poslanca in odvetnika na Ptuj.

(Okr. odbor.) Vsled zadnje volitve je v okr. odboru pri sv. Lenartu v slov. goricah načelnik g. Peter Mesarec, vel. posestnik pri sv. Juriju, njegov namestnik pa je g. Anton Vogrin, vel. posestnik v Spodnjem Porčiču. V

odboru pa so g. Matija Polič, veleposestnik pri sv. Lenartu, za veleposestvo, g. J. Vračko, krčmar pri sv. Trojici, za trga in za kmečko posestvo g. dr. K. Wenger, c. kr. okr. sodnik pri sv. Lenartu, g. K. Pečovnik, posestnik v Gočovi, Karl Murko, posestnik v Bišu in pa zgorjeni, g. Anton Vogrin, ki je namestnik načelnika.

(Srečna volitev.) Kakor smo se nadejali, tako so tudi v pondeljek, dne 28. febr. ravnali moške v okr. zastopu pri sv. Lenartu v slov. goricah. Odbor je sedaj v rokah vrlih narodnih mož in ni dvoma, da bode tudi njegovo delovanje na slavo vrlim volilcem. Slava zavednim možem!

(Izpred sodnije.) V osmih dneh sta bila dva č. gg. kateheta pri enem in tistem sodniku, g. dr. Wradatschu, pristavu c. kr. okr. sodnije na d. br. v Mariboru, obsojena na dva in osem dni v zapor. Pri obeh se je izgodilo to, ker sta otroka, ki ju ni ubogal, kaznovala. Ljudje govoré sedaj veliko čez to, na eno ali na drugo stran. Bodi pa že eno ali drugo pravo, toliko je menda resnica, da nima iz taci obravnav koristi — ni mladina, ni šola.

(Šolsko društvo.) V nedeljo 6. marca ob 4. uri popoldne bode v prostorih bralnega društva ustanovni zbor podružnice sv. Cirila in Metoda za Krško in okolico, h kateremu uljudno vabi vse p. n. domoljube, ki pristopiti nameravajo, Dr. Jurij Sterbenec, dekan v Leskovcu.

(Slavnemu društvu sv. Mohorja.) V predzadnji številki „Slov. Gosp.“ naznanjeno veselo vest, da je g. B. Flegerič preložil in pomnožil izvrstno knjigo „Šolski vrt“, pozdravljamo tudi v našem okraju toliko bolje, ker nam je takih knjig potreba. Bilo bi toraj učiteljstvo jako hvaležno, ko bi se slavni odbor društva sv. Mohorja na to narodovo potrebo oziral ter si preskrbel g. Flegeričev rokopis. Knjigo „Šolski vrt“ je spisal g. Dav. Trstenjak, uzorni učitelj v Zagrebu. Šest učiteljev Smariškega okraja.

(Posojilnica v Mariboru) je imela meseca januarja in februarja 1887: Dohodkov 80.785 fl. 19 kr. Stroškov 80.161 fl. 97 kr. Skupaj denarstvenega prometa 160.947 fl. 16 kr.

(Vprašanje.) Od dveh, treh krajev se nam stavi vprašanje: Ali sme v času, ko je šola, iti učitelj k občinski seji, čije ud je. Na to vprašanje odgovarja sicer najbolje učni red, toda mi menimo, da se more tudi učitelj vdeležiti taci seji. Ta pravica mu gre, saj je prosti državljani in ona se mu ne sme kratiti. Kako pa se naj udeležuje taci seji, ne da trpi zato šola škodo, to se določi po kraju in v časih tudi po drugih razmerah.

(Dijaška kuhinja.) V Celju se je ustanovila dijaška kuhinja, to je, nekateri go-

spodje so stopili v društvo, katero bode revnim dijakom skrbelo za hrano. Misel je dobra in sedaj, ko odreka nemško ali bolje nemčursko prebivalstvo naših mestec slov. dijakom vsako podporo, je tako društvo celo velika potreba. Na čelu tega društva je drž. poslanec, g. Miha Vošnjak.

(Duh. spremembe.) Č. g. Jos. Tombah je bil dne 2. marcija v stolni cerkvi v Mariboru vmeščen za nadžupnika v Rogatcu. Župnije v Pernicah in pri sv. Vidu v Valveku ste se razpisali. Č. g. Jos. Sinko, doslej provisor v Svičini, se je preselil za kaplana k sv. Jakobu v Slov. goricah.

Loterijne številke:

V Trstu 26. febr. 1887:	28, 6, 25, 66, 24
V Lincu „ „	82, 77, 40, 53, 39

Prihodnje srečkanje 5. marcija 1887.

V lekarni pri „Zamorcu“

na Dunaju, Tüchlauben 27

se dobijo vse zdravilne specialitete in zdravila vsaki dan po pošti. 6—24

Prašanje.

Je dovoljeno učiteljem se občinskih sej med šolskim časom udeleževati? Naš učitelj je dne 22. svečana t. l. dopoldne sklepal pri občinski seji proti c. k. okr. glavarstvu, popoldne pa itak ni bilo šole.

Pri sv. Lovrencu na kor. železnici,
dne 24. febr. 1887.

Oče, ki ima v šoli otroke.

Vsake vrste semena

bodi si detelje, trave, zelišča, gojzdne ali sadne peške, kakor tudi več sort lepih cvetlic priporoča po solidni nizki ceni

M. Berdajs
v Mariboru.

1-4

Nove, bolj priročne podobice v raznih barvah za družbo živega Rožnega venca dobivajo se: „Roža“ 15 listkov po 50 kr. (in poštino) pri vodstvu bratovščine pri sv. Jakobu v Ljubljani, pa tudi potom vseh knjigarjev. 1-2

Penzionirani činovnik

išče stanovanje v mestu Mariboru, s tremi sobami in z drugimi potrebnimi shrambami (ne sme pa biti temno in vlažno); ako kdo ima tako stanovanje naj to naznani pod naslovom F. K. W. po uredništvu „Slov. Gosp.“ 1-3

2—3

Oznaniilo.

Ker se nahajajo v koledarjih za l. 1887 gledé letnih in živinskih sejmov v Dobovi pri Brežicah krivi podatki, se s tem naznanja, da se vršijo v Dobovi sejmovi:

Dne 31. januvorija vsakega leta.

"	26. marcija	"	"
"	25. aprila	"	"
"	15. julija	"	"
"	15. septembra	"	"
"	9. decembra	"	"

Ako je kateri izmed imenovanih dneh nedelja ali praznik, vrši se sejem prihodnji delavnik.

Srenjsko predstojništvo v Velikem Obrežju, dne 3. februvarija 1887.

Srenjski predstojnik:
Andrej Kovačič.

Zahvala in priporočba.

Podpisani se vljudno zahvaljuje, v prvi vrsti vel. čast. duhovščini, pa tudi vsem drugim čast. gosp. in naročiteljem, kateri so pri meni v teku 12letnega bivanja v Celji, razna v moje področje spadajoča dela naročevali. Tudi za prihodnost se za enaka opravila priporočam, to je, ponovljenje in pozlačenje starih altarjev, tabernakelnov, križev, podob in okvirov, popravo in snaženje starih slik itd., pa se tudi iz nova vsa omenjena dela po naročilu v vsakem slogu, v katerem se zahteva, napravijo. Za stalno in na vse strani s sedanjimi zahtevami se strinjajoče delo sem porok, da ne bo nič slabše ali celo boljše od onega, katero se tako drago iz ptujih krajev naročuje. Imel sem priliko v teku 25 let, odkar se s tem poslom pečam, v raznih mestih, katere posebno o zadevi naših izdelkov slovijo, ne samo videti, ampak tudi pri znamenitih mojstrih delati, zagotavljam toraj na vse strani v popolno zadovoljnost in po nizki ceni postaviti.

Z vsem spoštovanjem

Franč Krašovic,

hiš. posest. in pozlatar v Celju
gosposka ulica št. 21. 2-3

Št. 168

Učiteljska služba

na trirazrednici pri sv. Marku poleg Ptuja, IV. plačilnega razreda, se stalno umešča.

Prosilci nemškega in slovenskega podučevanja zmožni, naj svoje prošnje do 10. marca 1887 pri krajnem šolskem svetu vložijo.

Okrajni šolski svet v Ptui, dne 9. februvarija 1887.

3—3

Predsednik.

Učenec, 15 let star, se takoj sprejme v strojarji za usnje gosp. Karola Kirbisch pri sv. Trojici v Slov. goricah. 1-2

Bukve božje v naravi.

Te bukve se dobé v prijetni besedi in snažni obliki za revnih 45 kr. s pošto vred vedno v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Vredne so svojega denarja.

Na prodaj

je moja njiva vl. št. 233 na „štúki“ pri Veliki nedelji. Dopisi se naredijo na Fran-a Petek na Ljubnem pri Celju. 2-2

**Na
znanje
krčmarjem,
kavarjem
in
trgovcem.**

Najfinejše žganje iz žita	hktl. za 18 gld.
Najfinejša slivovica	" " 26 "
" droženka	" " 38 "
Najfinejši Kuba-Rum	" " 38 "
Najfinejše rozolije vseh vrst	" " 28 "

Naslednje pijače razpošiljajo se v hrastovih sodih z železnim obročem blizo 4 litre s poštnim povzetjem **franko** na vse poštne postaje v Avstriji, ne da bi prejemnik še kaj stroškov imel.

Najfinejši čajski Rum iz Jamaike	4 gld. 80 kr.
" Kuba-Rum	2 " 90 "
" prava SirmijskaSlivovica	3 " 60 "
" Štajerska višnjevka	3 " 80 "
" brinjevka	2 " 90 "
" kimeljnovec	2 " 60 "
Najfinejše klostersko, Benediktinar	3 " 80 "

Esenca za želodec iz gorskih zelišč, izvrstna zdravilna in okusna pijača proti bolezni v želodcu, kataru in krču v želodcu.

1 steklenica s poročilom, kako se rabi 40 "

Vse razpošilja v obležanej kakovosti

grajščinska žganjarija in tovarna

Benedikta Hertl-a

9-10

v Konjicah na Spodnjem Štajerskem.

Čerkvena priloga.

Priložena od katol. tiskovnega društva 9. šte. „Slov. Gospodarja“.

1887.

3. marcija.

141.

Zlata sv. meša v Studenicah l. 1886.

(Dalje.)

Kaj se je pa s Studenicami na to zgodilo? Vse premoženje odpravljenega samostana, ki je znašalo 162 853 gld. pripisalo se je takrat na novo ustanovljeni „verozakonski kasi“ ali verskemu fondu. Pa cesarski uradniki so s tem cerkvenim premoženjem tako slabo gospodarili, da bi bilo skorej vse na kant prišlo. Nasvetujejo toraj svitl. cesarju, da naj se samostan in kar njemu sliši, proda, da „verski fond“ vsaj nekaj reši.

V spomladi l. 1827. kupi samostan z vsem, kar je k njemu pripadalo, Martin Linner, ki ga je pa še tisto leto svojemu oskrbniku Alojziju Sparovicu prodal. Ta je kmalu vpeljal novo gospodarstvo na obširnem posestvu. Začel je prostorna zemljišča na drobno razprodajati, ter je, kakor se pripoveduje, za same hoste toliko skupil, kolikor je on za celokupno posestvo bil dal.

Po njegovi smrti (l. 1863) kupil je Studeniško „graščino“ (kakor se je imetje nekdanjih Studeniških nun navadno imenovalo) velik barantalec z lesom, Papst z Gornještajarskega, ta pa ni dolgo tu živel. Po njegovi smrti se je graščina oskrbljevala za njegove dediče. Tako so minola 103 leta, odkar so bile nune od todi pregnane. Sedaj se zgodi nenadoma v Studenicah nekaj, kar nam živo priča, da prebl. Devica Marija na ta svoj „Studenec milosti“ še ni pozabila. „Kulturna borba“, ki je v pretečenih 15 letih na Pruskem in po nje sosednjih deželah menihom in nunam toliko grenkih ur pripravila, imela je po božji previdnosti tudi svojo dobro stran. Mnogo sto in sto redovnikov je v tej dobi zapustilo svojo domovino ter se podalo v najbolj oddaljene kote sveta nezna božcem oznanjovat sv. evangelje, drugi pa so šli v Avstrijo in v ostale katoliške dežele iskati si nove domovine.

V Studenice pripeljala je „kulturna borba“ iz Pruske Silezije nove nune — ne več nekdanje dominikanke, ampak čč. „Magdalenke“, ki so l. 1885 Studenice kupile od Papstovih dedičev ter se pod vodstvom svojega posebnega č. duhovnega očeta ali spirituvala že meseca novembra l. 1885. tukaj naselile. Staro napol razrušeno zidovje vzprejelo je novo življenje in krasno korsko petje, ki je pred sto leti v teh Bogu posvečenih prostorih omolknilo, se je

pomlajeno oživilo. Nekdanja samostanska cerkev se je novim redovnicam le deloma zamogla nazaj dati, ker postala je bila med tem Studeniška farna cerkev. Cesar Jožef II. ustanovil je bil namreč tukaj l. 1786 — toraj ravno pred sto leti — novošegno faro ali kuracijo z 900 duš. Prvi kurat v Studenicah bil je č. g. France Zeisselsteiner, pozneje župnik in dekan v Kozjem. Pozneje je bila ta kuracija več časa zopet združena s Poličansko faro, iz katere je bila nekdanj izluščena. V sedanjem stoletji bili so tu za kurate sledeči čč. gg.: Antonij Ihan, pozneje župnik v Ločah, Antonij Žuža, pozneje dekan v Slov. Bistrici, h katerej dekaniji Studenice spadajo. Umrli so g. Žuža l. 1884 kot sloviti nadžupnik Laški; Jakob Pleteršnik bili so tu do l. 1850. Kje da so umrli, homo slišali pozneje. Od leta 1850. sem, toraj že več nego 36 let, oskrbljujejo to duhovnijo njeni sedanji župnik, preč. gospod Jožef Altman, ki so leta 1886. ko je fara obhajala stoletnico svojega obstanka (dne 2. avgusta) slavili petdesetletnico svoje duhovenske službe. Čujmo kratek popis te redke svečanosti! (Dalje prih.)

Ant. Mart. Slomška zbrani spisi.

Četrta knjiga.

Različno blago.

Zbral, uredil in izdal Mih. Lendovšek, župnik Makolski. 1885.

(Konec.)

Oglejmo si še kratke razprave tretjega oddelka (str. 357—424), kojega je urednik imenoval: „Razna podučna tvarina“.

1. „Krščanski nauk o nekrščanskih bukvah“. Ta razprava ima sledeče odstavke: „Kaj so nekrščanske bukve?“ „Kdo pa take škodljive knjige piše?“ „Zakaj pa si ljudje takega mrčesa kupujejo?“ „Kaj pa pišejo zapeljivi pisuni, da je ljudem toliko sladko?“ „Kde se pa take bukve tiskajo?“ „Kdo pa tako slabo blago prodaja?“ „Kdo pa bere take škodljive reči?“ „Kaj škodujejo zapeljive knjige?“ „Kako pa se je škodljivih knjig varovati?“ in „Kako se imajo goljufne bukve in nevarne knjižice pokončati?“ Že iz navedenih naslovov lahko razvidimo, kako temeljita je ta razprava, ki se sklepa s temi-le besedami: „Beži toraj, krščanska duša, pred krivimi preroki, ki v sedanjih časih po svetu hodijo v lepem ovčjem oblačilu

prijaznih marnov in sladkih obljub, znotraj pa so zgrabljivi volkovi. Škodljivih bukev, zapeljivih knjig in novin se varno izogibaj in kakor strupno zel jih pokončavaj. Kolikor lažnjivih knjig pokončáš, toliko dobrih del v nebesih imaš. Dvojne stariše na tem svetu imamo, katerim svoje srce radi predamo: prijatelje in pa bukke. Dobri nam v nebesa pomagajo, slabi nas v pekel vlečejo. — Česar si ne upaš povedati poštenim ljudem, tudi brati ne smeš. — Kakor ni zdravo za tvoje telo se preobjesti, ravno tako škodljivo za dušo je preveč brati. Rajši malo beri, pa dobro. Poštene, krščanske bukve so božji dar, grde, zapeljive bukve, knjižice in novine so pa peklensko seme.“

2. „Kriva vera o šesterih rimskih mašah in dvanašterih postnih petkih“. Uvod te jako zanimive in podučljive razprave se glasi: „Čudno je, pogosto smešno, pa tudi žalostno, kako ljudje, za drugo dobro podučeni kristjani, v duhovnih kakor v telesnih potrebah radi le tam pomoči iščejo, kder pomoči ni: za dušo v skrivnih, kribovornih molitvah, izmišljenih pobožnostih, za telo pa pri mazačih in čarovnikih, ter se pomoči izogibljejo, katero je dobri Bog za vsako potrebo človeku odkazal“.

3. „Nekoliko besed o domačem petju“. V prvem oddelku te razprave: „Lepo petje, lepo srce“ — govori Slomšek o petju sploh in o njega vrednosti za lepo, krščansko in pobožno življenje; končuje pa ta oddelek tako-le: „Lep božji dar je čudno ubrana pesen, in moder pesnik, ki prave pesni snuje, on je v resnici božji mož in pa svojega rodú velik dobrotnik. Bog nam takih daj! „Srečno je pa ljudstvo, katero veselo peti zna“. Psalm. 88, 16.“

V drugem oddelku se razpravlja „Cerkveno petje“. Tu se podajajo pevcem, orglarjem in godcem lepi nauki, kako naj svoje od Boga dobljene darove v cerkvi na čast božjo porabijo. V opazki na str. 389—391. podana je tudi kratka zgodovina razvitka orgelj.

4. „Beseda nasprotnikom duhovniškega samstva“. Ta članek je objavil Slomšek v „Laib. Kirchz.“ l. 1848 kot dodatek dotičnim razpravam Vončinovim natisnjenim v ravnoistem letniku omenjenega časopisa. V živi in prepričevalni besedi dokazuje Slomšek v tem članku potrebo duhovniškega samstva. — Sploh, posebič pa v slovstvenem oziru so zanimive razprave: 5. „Sveto pismo starega zakona. Poslovenil in razložil P. Placid Javornik. I. zvezek“. 6. „Pismo Metelku“. 7. „Naznanilo A. J. Murkovega slovarja“. 8. „U. Jarnikov etimologikon“. 9. „Slomšek o svojih „Drobtinica“ in 10. „Slomškov uvod k „Djanju svetnikov božjih“.“ —

Prelistali smo knjigo in že iz površnega pregleda razvideli, kako mnogovrstna in zlata vredna je njena vsebina. Vsak duhovnik ali

učitelj, gospod ali kmet, najde v njej mnogo koristnih naukov in vodil za svoj poklic; in pravo je zadel oni rodoljub, ki se je o tej knjigi izrazil kratko pa dobro: „Ta knjiga bi se ne smela pogrešati v nobeni slovenski hiši“.

Sezite torej po njej*) in omislili si bodele izvrstno in jako koristno knjigo, pa tudi pripomogli, da nas gospod urednik skorej razveseli s peto knjigo „Slomškovih zbranih spisov“, ki bode obsegala sloveče Slomškove pastirske liste.**)

Vsakemu pravemu rodoljuba mora na tem ležeče biti, da se preizvrstni spisi duševnega velika in apostola Slovencev, našega nepozabljivega Slomškega, razširjajo med slovenskim narodom, naj se navzame iz njih istinitega katoliškega in slovenskega duha. Josipovič.

Nova cerkva sv. Duha v Solčavi.

(Konec.)

Ob enem se je zdramila nova želja: Še nov velik zvon naj pride v zvonik, koji se bo slišal k dalnjim farmanom. Le težko se je bilo za zvonarja odločiti. Priporočan je bil še najbolj Mariborski zvonar. Naročili smo si toraj pri Denzelnovih sinovih v Mariboru novi zvon 24 stotov težek.

Med tem časom je tudi zvonik zrasel za 10 čevljev, dobil je nov omet in na pokrivalo pozlačeno jabelko in pozlačen križ. Pripravljen je bil novega pevca sprejeti, kojega smo vsi željno pričakovali. Ali je že vlit, — ali bo že kmalu priromal novi zvon, — kedaj ga bomo vozili? — taka vprašanja si lahko vsaki dan slišal. Kako ga bomo na tako strmi hrib spravljali — to je bila mala skrb.

Od Lučke strani se mora večkrat čez Savinjo peljati, in ako je voda večja, ne more se voziti. Brodi so silno nevarni. vožnja nevarna.

Kazalo je toraj, ga po Koroškem dobiti. Prišlo je dne 9. mal. srpana poročilo iz Kaple, da bo zvon drugo jutro pod hribom.

Kako lahko so se vozniki dobili. K vsakemu delu so bili ljudje voljni, kolikor ga je bilo pri cerkvi, pa s takim veseljem se niso nobenega lotili, kakor vožnje novega zvona. Sedem parov volov in čez 40 čvrstih fantov se je onega dela vdeležilo. Po ovinkih so z vrvmi vlekli, kjer živina ni potegniti mogla.

*) Dobiva se iztis po 1 gld., kakor tudi tretja knjiga „Slomškove živtopise“ obsegajoča iztis po 70 nov. pri izdajatelju gosp. Mih. Lendovščaku, župniku v Makolah (Maxau bei Pöltschach), Pis.

**) Po želji mnogih rodoljubov bode peta knjiga obsegala pastirske liste in ne, kakor je g. urednik v predgovoru III. in IV. naznanil, katehitične in druge nabožne tvarine, koja bode priobčena v šesti knjigi, kakor sem poizvedel, je gradivo za peto in šesto knjigo že pripravljeno in za natis prirejeno, pa ne more prej v tiskarno, dokler se četrta knjiga ne speča in tiskovni stroški za njo ne poravnajo. Pis.

Ni bil nobeden klanec prehud, nobena luža pregrda, nobena korenina pretolsta. Ob 3. uri popoldne je bil zvon pripeljan k zvoniku svojemu.

Sedaj je bila še ena skrb: Ali bo kaj lepo pel? Težko smo čakali, da ga slišimo peti. Tudi ta želja se nam je spolnila. Denzelnova zvonarnica se lahko priporoča vsem, kateri novih zvonov potrebujejo.

Čez dve leti je poteklo, odkar se je cerkveno delo bilo pričelo. Precej denarja se je potrosilo. Delo se je srečno dovršilo brez kake nesreče. Potrebno je bilo še duhovsko gospoško prositi, naj se cerkev posveti, oziroma blagoslovi, da se zamore v njej božja služba opravljati.

Deseta nedelja po binkoštih je bila za svečanost blagoslovljenja odločena. Bog nam daj lepo vreme dne 22. avgusta! — smo vsi prosili. Vendar te prošnje Bog ni uslišal. Deževalo je že poprejšnje dni, pa na to nedeljo je kar lilo. Svečanost blagoslovljenja pa se je kljubu hudemu naliwu ob napovedani uri zunaj cerkve po obredu pričela in potem v cerkvi dovršila.

Vlč. g. dekan iz Gornjega grada so imeli po blagoslovljenju govor, v kojem so pomen cerkvenih obredov pri blagoslovljenju nove cerkve razložili ter lepe nauke vpletali in potem so slovesno sv. mešo služili. Koroški pevci pa so nas s svojim lepim petjem razveselili. Kljub silno nengodnemu vremenu se je za vsem šest gg. duhovnikov te lepe svečanosti vdeležilo.

Bog sv. Duh nas varuj hudih let in nam daj potrebnih darov! F. Z.

Dopisi.

Iz Celja. Katoliškemu podpornemu društvu v Celju za vzdrževanje 4razredne sesterne šole so darovali, oziroma letnino odrajal: Premil. in prevzv. knezoškof Lavantinski mesečni donesek z 10 fl., centralni odbor družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani 300 fl., Solčavski farani za sv. leto po č. g. F. Zdolšku. župn. 90 fl., župnije: Gornjigrad, Ljubno, Mozirje, Novaštifta, Šmartno in Šmihelj polovico doneska za sv. leto 65 fl., župnija Makolska za sv. leto po č. g. M. Lendovšek 40 fl., Ruški farani za sv. leto po č. g. Burcarju, župn. 16 fl., Prevorska župnija za sv. leto po č. g. J. Vtičarju 15 fl. 50 kr., Celjska fara za sv. leto 13 fl., Frankolska fara za sv. leto 11 fl. Vsled oporoke rajnega g. Frančiška Vrečka, posestnika v Celjskem mestu, ki je zapustil našemu društvu dve tirjatvi skupaj s 194 fl., se je plačalo à conto 20 fl., Dobovski farani za sv. leto po č. g. J. Kunej 14 fl. Po 5 fl. čč. gg.: Erjavec Peter, župn. v Trbovljah, Mastnak Jak., žup. v Slivnici, Lenart Jan., žup. v Tinjah, Švinger Alb., dekan pri sv. Miklavžu pri Ormožu, Gmeiner

Karol, žup. v Širjah, Rom Igu., kaplan v Št. Jurju ob juž. žel., Mikuš Val., mestni kapl. v Celju, čč. gg. Lacaristi, Mikuš Fr., dekan in nadžupnik v Konjicah. Po 3 fl. čč. gg.: Ivanc Mart., dekan v Šmarji, župnija Artička za sv. leto. Po 2 fl. čč. gg.: Mikuš Raf., c. kr. davk. kontr. v Šoštanju, Hribnik Jakob, kaplan v Braslovčah, Janžek Edv., žup. v Šmarjeti pri R. Topl., Šelander Alojzija, gospa. Šelander L., uradnik v pok., Pfeifer Neža, Lampe K., dimn., Blaž Mahovec, gospdč. Karolina Šmalc, Šmid Antonija, kmečka hči v Jurklostru, Ramor Iv., žup. v Šmihelu, Žitnik Jera. zaseb., Klein Al., žl. gospa, Šmid Jan., bukvovez. Jože Mirnik, posest. v Medlogu, Pavlič Iv., kpl. v Galiciji. Bog plati vsem!

Iz Podčetrčka. (Novi zvoni.) Dne 13. avgusta pr. l. okoli 6. ure popoldne oglasi se izvanredno le eden zvon iz cerkvenega stolpa naše farne cerkve. Njegov glas je bil otožno žalosten, kajti vzel je slovo od nas za zmiraj. 190 let je vabil verne farmane k službi božji in jih opominjal k molitvi; ni mu tedaj zameriti, da je bil s svojimi še slabejimi tovariši obnemogel, izmed katerih je bil eden še stareji — bil je brez napisa. — Stari 3 zvoni, ki so tehtali komaj 9 starih centov, med katerimi sta še bila samo dva ubita, — so bili v Maribor prepeljani, da jih zvonar prelije. Dva meseca smo bili brez zvonov — in to sta bila dolga — dolga meseca! Novi zvoni so bili že večletna skrb naših farmanov; pa kako jih bomo plačali pri slabih letih in obilnih davkih? To opravičeno vprašanje si je marsikateri stavil. kajti fara šteje komaj 1000 duš: v preteklih 6 letih so pa Podčetrške župljani prenovili farno cerkev in 2 podružnice in postavili župniku nove hleve, kar je stalo nad 3000 gld. Ako pa so moči tudi slabe, dostavi dobra volja vse drugo. To se je pokazalo pri pripravljanju novih zvonov v Podčetrčku. Že v spomladi l. l. so začeli župljani svoje doneske za nove zvone vlagati. Naš g. župnik so prosili podpore tudi pri znanih zvunajnih dobrotnikih — in to najpoprej pri svitem cesarju. V svoji znani darežljivosti so nam podarili 200 fl. Hvala in slava Jim! To je bila izdatna podpora, srečen začetek. Naročili smo nove zvone pri domačinu g. Denzel-nu v Mariboru. Dne 16. okt. so jih, lepo ovenčane, na treh vozih iz Poličan pripeljali. Na farni meji smo jih pričakali s šolarji z našo slovno in brezštevilno množico ljudi. Marsikatero oko je bilo solzno, ko jih je zagledalo. Neka žena je med potoma pri njih pogledu izrekla pomenljive besede: „Komu bote pač prvokrat k pogrebu zapeli?“ V slovesni procesiji, katere sta se še 2 sosednja gg. župnika vdeležila, med petjem litanij Matere božje, molitvo, godbo in grmenjem možnarjev smo jih dopeljali do cerkve. — Na velikem, ki

je posvečen našemu farnemu patronu sv. Lovrencu, so vlite v vedni spomin naše hvaležnosti do svitlega cesarja, besede: „Z darežljivostjo, svitlega cesarja Franca Jožefa I., vlil Denzel v Mariboru 1886“. Srednji je posvečen Mariji Devici čistega spočetja, mali pa sv. Antonu, Dne 17. okt. po slovesni službi božji smo jih pod vodstvom g. Dencelna srečno v zvonik spravili. — Ta dan bo z zlatimi črkami v spominskih bukvah Podčetrtiške fare zapisan, in vsem pričujočim nepozabljiv ostal. Nikdar še ni bilo toliko ljudi v Podčetrtku, kakor ta dan. Ko so se pa zvoni, lepo vbrani in milo doneči oglasili, odposlali smo do svitlega cesarja sledeči telegram: „Prvi glas z darežljivostjo Vaše svitlosti nakupljenih zvonov naj velja slavi božji in hvaležnosti do Vaše cesarske svitlosti — od hvaležno vdanih Podčetrtiških farmanov. Zvonovi so lepo in okusno izdelani, milo doneči. To lastnost ume g. Denzel svojim zvonom posebno dati. Kdor je njegove zvone videl in čul, ne bo drugod novega zvonjenja naročeval. Dal Bog, da bi novi zvoni Podčetrtiškim farmanom dolgo — dolgo oznanjevali čast božjo, in s svojo milo donečo ubranostjo vabili k složnosti in ljubezni!

Od sv. Benedikta v Slov. gor. (Cerkev poveščana.) Tako milo uže dolgo niso naši zvonovi peli, kakor 1. l. dne 24. vinotoka. Od vseh strani so se zbirali ljudje v ogromnem številu. Cela fara je oblečena v prazniško obleko, vsa mladina, mladeniči kakor dekleta se radujejo, sivolasi oče in sera mati pa jočeta solze ganjenja. Od dveh strani se glasijo možnarji, v znamenje, da so višji naš dušni pastir, premilostljivi knez in škof v naši fari. Pri vsem neizrečenem našem veselju, zdi se mi, da se danes naša cerkev najbolj ponaša, bodi si, da ji vzbuja te visoke misli velika starost, češ, saj je ni blizo, ki bi štela 800 let in še preko, kakor jaz — bodisi, da jo novi kinč tako ponosno nareja, sploh zdi se mi, kakor bi njeni zvonik danes 10 komolcev bliže bil zračnim veslarjem. Da je stara, to priča številka leta 1033, ko se je postavila, da, ljudje celo trdijo, da je še sv. Metod v njej sv. mešo pel. Ona pa je tudi lepo okinčana, kakor uže mnogo let ne, in kar je za nas najvažniše, gledé prostora veliko večja. Že dolgo je bila v fari govorica o poveščanju cerkve in to je bilo dokaj potrebno. Leta 1885. se je ta želja vendar enkrat vresničila in omeniti moramo, da so gosp. župnik Mihael Milošič k temu dozidanju, rekel bi skoraj največ pripomogli. Ne le, da so farmane neprenehoma k temu podvzetju nagovarjali, tudi z lastno mošnjo so veliko storili. Cerkev je bila dosedaj jako majhna in razun zvonika, ki so ga pokojni g. provizor Ciglar popraviti dali, se je na nji še prav malo

spremenilo. Leta 1885. se je imelo na njej nekoliko predrugačiti. Na pravi strani smo toliko dozidali, da je sedaj na obeh straneh enako prostorna, strop smo ji dali celo nov in zraven tega se je leta 1886. še naprej precej podaljšala, tako, da je sedaj gledé prostora dvakrat toliko, kakor popred. Vodil je celo delo gospod Belabin od sv. Lenarta v Slov. gor. Konečno so nam je dne 24. vinotoka 1886. premili knez in škof cerkev z nova blagoslovili. Tako so tedaj naš g. župnik — Bog jim stokrat plati — naše uže tolikoletne želje s pomočjo dobrih farmanov vresničili. Kolikor let bode cerkev stala, naj doni hvala g. župniku in vsem, ki so kaj pripomogli k poveščanju naše hiše božje, — delo, katero bodo gotovo še pozni potomci hvalili.

Raznoterosti.

(Imenovanje.) Svitli cesar so mil. nadškofa v Gorici dr. Alojzija Zorna imenovali za svojega tajnega svétnika. S to častjo je združen naslov: Njih ekselencija.

(Opominj.) Vsaka nabožna knjiga mora imeti potrjenje od kakega škofijstva. Ako pa katera tega nima ali če ima na prvi strani gledé tega tako-le: Z dovoljenjem visokočastit tega (tu je prazno) škofijstva — taka knjiga ni za to, da jo kupi verni kristijan.

(Misijon.) V Jarenini bodo o prazniku sv. Jožefa imeli ljudski misijon. Kakor drugod, veselijo se ga tudi tukaj nekateri, drugi pa se ga bojijo.

(„Stavbinski slogi.“) Ne smatramo sicer za potrebo, da še to izvrstno knjigo priporočamo na novo, vendar pa opomenimo, da je naše preč. knezoškofijstvo lani ukrenilo, da se ona za župnijske arhive naroči lahko iz cerkvenega premoženja. Ona se dobi v kat. bukvarni v Ljubljani po 6 gld. 50 kr.

(Za družbo vednega češččenja) so podarile naslednje župnije: Slivnica pri Mariboru 10 fl., Svetinje 7 fl. 50 kr., sv. Peter pri Radgoni 10 fl., Pernice 7 fl. 20 kr., Videm 5 fl. 85 kr., Zavrče 6 fl. 11 kr., sv. Vid pri Valdeku 8 fl. 22 kr., Vurberk 2 fl. 70 kr., Ljutomer 23 fl. 50 kr., Zgornja Ponikva 2 fl., Dobova 19 fl., sv. Miklavž pri Slov. Gradcu 5 fl. 36 kr., Sislam 6 fl., sv. Miklavž pri Ljutomeru 8 fl. 34 kr., Ormuž 9 fl. 2 kr., Velika Nedelja 18 fl. 40 kr., Središče 6 fl. 4 kr., Griže 65 fl., sv. Jurij v Slov. gor. 19 fl., Kebelj 6 fl., sv. Lenart nad Laškimi 5 fl. 93 kr., sv. Benedikt v Slov. gor., 12 fl. 80 kr., sv. Janž na Dravskem polju 5 fl., Makole 33 fl., sv. Venčeslav na Pohorju 4 fl., sv. Vrban pri Ptuj 27 fl. 95 kr., Leskovec 10 fl., Čadram 12 fl. in Širje 6 fl.